

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 179 (12569)

1984 чылдың август 3, пятница

1925 тылда

Өртээ 3 коп.

**СЭКП ТҒ-НЫҢ ПОЛИТБЮРОЗУНУҢ НИИТИ БИЛИГ БОЛГАШ ПРОФЕССИОНАЛ
ШКОЛАНЫҢ РЕФОРМАЗЫНЫҢ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ КОМИССИЯЗЫНЫҢ ХУРАЛЫ**

Августун 1-де СЭКП ТК-нын Политбюро жекингун СЭКП ТК-нын секретары М.С. Горбачевтун даргалаашкын биле нияти билг болгш профессионал школанын реформазинн талазы биле комиссиянын дарулы бооп, анда школ реформазин боттандырып турарынын байдалдарында чыгыш 1984—1985 өрөсидиге чыгышын эгелээрзинн айтырылгын чатадажып көргөн.

ССР-ний чырыдышкы
министри М. А. Прокофьев
ССР-ны Профессордиге кур
комитетинч даргыз — Н. А.
Петровых олар дынамадгы
ылган. СЭКП Кострома
комунуи бирги секретари Ю. И.
Балдин, Москва хоорайны
№ 72 школанын башкыжы
ССР-ны школаларын
даргыз башкыжы — З. А.
Малахова, РСФСР-ни чы
рыдышкы министри —
Г. П. Веселов, Харьков хо
орайны улус өргөздөлгөн
район кидилдини эргелдичи
— В. И. Дроботюк, Став
рополь крайын Новолекск
дровск районуун «Россия
колхозунч даргыз — В. Ф.
Врава, Совет Армиянч бол
гаш Шериг-Далай Фолдунч
Политникч кол эргелдичи
начальник — А. А. Епишев, Бе
лорус ССР-ни Профессордиге
ке куркомитетинч даргыз —
В. Л. Верхожен, Андорлов хо
орайны машина заводунч ди
ректору — А. А. Герасимов
Оренбург областын Оренбур
гай районуун Дудуров ортумч
школанын директору, СССР
ны улустун башкыжы — В. К.
Калугин, академик М. В. По
моновос аттыг МКУ-нун

налга математиказынын бо-
таш кибернетиканын факул-
тетинин деканы — А. Н. Ти-
хонов олар санал-онал со-
чуушкунунга киришкен.

Түшкелдинде комиссиянын
даргазы М. С. Горбачёв чү-
чугаалаан.

Школа реформазынын дуга-
сында СЭКП ТК-нын апрел
(1984 чыл) пленумунун, СССР
тин Дэди Советинин о бир
гү чымышын бирги сессияда
нын шийтпирлери, плену-
м СЭКП ТК-нын Чагыне сече-
тары К. У. Черненкоо кууга-
зын, СЭКП ТК-нын болга-
ССРЭ-нын Министрлар Чөвү-
лелинин хүзүз алган доку-
ментилерин педагогика айма-
дакчылары, ада-иелер, бүгү-
аичалы чочна чарга сеткин
данчышыкы-биле хүзүз алган
терин комиссиянын хуретин
га дөмөгдөз. Өөреничтерин
ын өрөдип, кижиздеринын
ларын күш-ажымта белетке-
ринин талазы-биле көдүргө
атыгыларын тутказын ха-
пизмизин болгаш калбааны
пизмизин биле, уус өрөдөлгө
зын материалдарын болгаш
занын хөдүктерине болгаш
башкылары айма-адымыр-
лыкты бабалаларын экижиде-
ринге уугаган хөмчөгелерин
талазы-биле бо реформа сове-
шканын тугузууга шыгаша
раптай черин ээлээр, сабыр
бизай союлгашын улам бол-
болазатгайжыларын чар-
рылаз кезээ болар. О бол-
з, өзүл турар салгакчылар
көргөдөлгөзленин болган
кижиздөлгөзленин дугайын
партиянын болгаш хүрүмүн
үргүлү сагын салымшыкы

нын тодарай чыжээ-дир. Р. форманы кол-кол идеялары пропагандалаарын күште, айдан айдан күтүзүлгөс, советтердин ичинде алдаган, советтердин реформын боттадырды, чорударына киришин дээ, ажилга конайын янзы-буу, бөдүлөтүрчн ортузуга т, йылдыр ажилдарын чоруду, кичээлгегин угадым, га. Школа реформизмнын д, гайнда СЭКП ТК-нын апрел, Плениумун документалар, болгаш партия, чакыты, шиттирлерин уаус өөрдө, тешин кыдарынын политик, тешин кыдарын профессиона, редигеинин систематизм, өөринин организастар, азе, илер ортузуга тайылбы, ажилын күштедирер ужу, дуг.

Реформаны херек кырыштыр боттандырыш чорударынын талашы-биле хемчегерже коомунун миссиянын урууларынга кол салгачыгын салган. СЭПК ТХК-нын Чыгыш секретары, СССР-нин Дээди Соодаиниң Президиумунун Даргазы К. У. Черненкочук демдегээзинин таарыггаар алырга, камгы уеде реформаның идеяларын саазы кырынга артып калбай, амгы даярдала долучу-биле боттандырга турарынын дугайында болдоо даар херек. Кола-ла чүүл - школаның чазартымын талашыш-биле бүгү ажалдын талаа-рындаш болган боттандыра бээзиз тургузары болуру.

Комиссияга сөс ал, чүве чу
гаалаанир школа реформазын
боттандырар дээш чер-ле бол
ганда калбарган улуг ажил
дың дугайын айтып турган

нар. Оон-биле чергелештир о
ажылды шапкычыларыны
богаш экинчидерини, о
шынарын беддерини, өөр
диге-кжиздиге эжыл
улам - сайзырадажыдарыны
бугу-ле эркектер чугула чү
дерин кылырлар кизээне
салган. Амгы узе күштүр бо
турар программаларына бо
гаш өөрлөгө номинары
нарыштадан богаш ийги
геи материалдарын чыгар
ри, өөрүкчүлүккө өөрдү
богаш кжиздигин эжи
гер талазы-биле боттут
недерин бо өөрлөгө чыгы
дан эгелзүй чедип алыр
лээде, башкылары метод
тир сүмөлөр-биле чогуур уези

Шоҳчалчаларини ниятсиз
ажиқтық ажиқын орғиза
тазырын айтырларини
улуқ киченезин утланды
Шоҳчалчаларни куш-ажыл
өөеридирини болгаш кижиз
дерини планцарин болгаш
программаларин чаа негелде
лерин дүзүрүр бо өөөрелде
чалында чаа боттандырын э
дүзүрүр. Көзүр чөрлерде
өөөреничилерин бүүдүрү
ригадаларына, шоҳчалчалар
ини үстүрүр, транспорт
ажылдары сандырыча чөрл
ринде куш-ажыл катты
жышымчанын чөйл
гын аялганын куш-аж
ча кижизилдигинин талы
буе байлак дүрүлганы бо
лу ажиқталыры эргекч чү
ла. Бо ажиқын ууш өөөрде
ге орғизары бүүдүрүлгелер
куш-ажылды коллективтер
биле деменит алгаш, ботт

дырар апар. Олар негеттин турар ажылын оуттары специалисттерин, дагынчыларын, а ол мыншк чиг эте болгаш материалларын эч-чымска хуусада тускайлабэр, өөреникчилерин кун-аажык эки организастары кун-аажык укурду. Боттарынын шугумунда бугунгунчагы болгаш сабан нерлерин мынгж амыда амырар айны чамдык министрстволар болгаш ведомстволар ама-буудук калбартырн демде-леэн.

Бедик мергежилдин ажи-чы калдарын профтехтех-дигенин системизация беле-кээрн улам ийа экижиле профессионал-техникте о-тумак училешлерин чакгы-ай хевирин тургузар талазы биле чаа өөрдегле чылдык-ундуг базамын кылры негет-тилер турар.

Школуларын болгаш проф-
техникумилерин - кадар-ба-
де бижылыларынын, ол кадар-
ларын белектээринин, олар-
нын мергежил билидирин
айтыргаларын чутуга ужу-
дузгал деп санал көргөн
Школага ажилдаар башки-
ларын диял аалрын ээжил-
дерин, педагогика ажилда-
чыларын аттестациянын
түгүлдүгүн, билидирин өскө-
дүгүн, база ажалдаарын
түгүлдүгүн ачы билдире ха-
рысгалганын билидирин эр-
гежок чутулганын саналдаар
дедилгээн.

Нинти билг болгаш проф-
фессионал школанын матери-
алдыг базавызын хөгжүдү-
гүн, ажалдаарын түгүлдүгүн

эинде четпестерже, чаа школаларын, школа назыны четпэинерини албан чераерин болгаш профтехучилищелерин чогуур үезинде ажыгаал кириринин, бар школа бижикнарын чогуур дейнел тургузарынын эргежок нугулазынче кичээнгеини угландырган.

Реформани боттандирар та
диз-бизе практиктик хемче
лерин ажил-ичи байдал
калбаз-бизе чутгаллажи
рун башкыларын ам бою
август конференцияларын
организастаирин чутгал
комиссиян хурадинга ойна
дад демедажи. Партия, со
вет, профсоюз, комсомол о
рганнарин удуртчулар
болш ажил-агий удурт
чулары ол конференциялар
санал бэри чутула деп сана
кярент. Бүтүюнүн байырал
ин Сентябрь өйрн — Вили
ер хунуи эки белекчиз — бол
жарган организасты эрттир
чугула.

СЭКП ТК-ның Политбюро кеңешчигү, СССР-ның Министрлер Кеңешинин Чөвүлөйүсүн Даргасынын бири оралачымыз Г. А. Азиев СЭКП ТК-ның Политбюро кеңешчигү, РСФСР-ның Министрлер Кеңешинин Даргасы В. И. Воротников, СЭКП ТК-нын Политбюро кеңешчигүне кандидат, СССР-ның Дээли Советтеринин Президиумунун Даргасынын бири оралачымыз В. В. Кузнецов, СЭКП ТК-нын секретарлары Е. К. Литачев, Н. И. Рыжков олар комиссиянын аждыгына киришкен.

ШКОЛА ЧАЛ

СЭКП-ийн TK-ныг апрел
(1984 ч.) Пленумын болго
ССР-ийн Дэдэ Сөвдийн
он бургн чымыгын бирг
сөссийнмийн нийтлэрийн
бауаар нийт билиг болг
професионал шкoлaдaры
реформын бoтaндырч бo
руары-биле хошуах айт
рыгaрын улус өөрдeлгeз
дуртукч ажилдачкылары
Бүг-энийлe чөлөл хурал
ныг кирижкeриг чугаал
жып көрүп турар. Ол аягуст

[illegible]

УЕ-ЧАДАДА

аалап турар совет башкылар
нын үш миллион кишигиз
отряднын мурунга партияж
документтер чаа-чаа чуул
сорулганын салган. Олар
боттарынын өөркенчелери
марксизм-ленинчи бузурле
бу-тускайлап чогадакчы
тыныгыр өзү-беле бооларын
га, лиянтелеге аяктыгы бузур
рукчу ажилы кыдырынга өр
өөрөлп, аяктыктырар хүдээле
лг.

Школакчаларын, профессо
нал угалышкыныларыны та
зым-беле эки дуржулга азы
риналда, Белорусияда, Казах
станда, Азербайджанда бол
сак өскө-даа чөрлөдө менч
неттигын. Оон-беле чөргөш
тер өзүл оор салгакчылар
нык күш-аажыла бөлөткенин
аяктыгы болур чору амаан
зында четтес бол артышма
нын чөвүлөл дуралга айткан

Школакчалар доосканларын
дөртүн бир кезиндег хей ая
алган күш-аажычы чакчы
чы-беле боттарынын саят
чолун холбайштырган боо
рар.

Чөпүлөсү хуралга педгварда
эртеми-биле школа пинжик
зынны холбаалыг буннар-
өөрөдьяге - кижизи д колбаш-
ажылдың шынары аданы
ажыктыг чорун у (АООК)
рылче, школа назимы ышкын-
аурууларын өөред и бой-
айтыргыларыче улуг аламы
гей салдыган. шыкы
(СЭТА-нын т бооп
Москва. пин

ЧУРУКТАРДА: «Тиилелге

хоозта Валентина Ооржаак
дурткан мал чемери белет
ээр отрядтың сиген кезидал
еини ажалдан тулар мурак
ы эвенсузук удуруткучу
зыр-сол Ооржак. «Шамба
» сохлостук төүндө АВМ
ийн агрегаттары ажалдан
турар. Оларың бирээзини
уг оператору Иван Чыргал
м (чурукта). АВМ-де ажил
ап турарлар 200 тонна вит
инияг сиген далгыны белет
аар плааның. Бердинген онал
азын ажыр күсседир дөөс
жи бурз кызымак ажил
лап турат.
О. ОХЕМЧИКТИҢ фотол
ры.

АЗАСТЫҢ МУРНАКЧЫЛАРЫ

Чараш каас Тожуун чор-гаарлы чурумалдыг Азас-хадун чамидла «Тоора-Мас» совхозтун Көк-Чар сут-бара фермасы туур.

Эртеги, келжик савладан хостуге уде саамчлар буюк-буру белегек турар. Ал чеди тонамш кылгаш, кургалды каан. Бу неделяда сорулгазы чор-кавидла сгенг Битараал-рынга, пионер лагеринге фер-маны аныктырарын куужу биле концерттер куергус план-ны деп, совхозтун комсомол комитетинин секретары Мас-лар Виктор тайылбыралды.

Оу боду таркам келгуну-ч болгаш байм уде бу ферма-ны ажалын харылдаа ал-галыг. Битангаш комсомол даянган коллективинден ыра-ыйы, хун буру ында чоруп ту-ур.

—Бо ферманың аныктыры
черле активчи уезд — деп,
студар урун чуу дуртукчул
Кол Булатов база чыгар-
дектиди. Чугул чыж-аыл-би-
ле эвезе, боттарынчы наскел-
лини-беле аныктыр коллектив-
дег едигеи шычы болуп тур-
дорлар. Тогуз районун анык-
тар коллективтерини азын-
де социалист чыгышка ол-
уругуу тилекчи болуп келген.
Аныктыры Кек-Чар сүт
баран ферманы чартык чыда-
112 тонна сүт бугуру тур-
кун, 121 тоннаын бугуру,
күргүсө сүт сазар лупуру,
110 хуу күүсүткө, районны
электорат коллективтерини
адымдык тилекчи болуп,
СЭП райондук, райкуу-
комуну, ВЛКСМ райкомун
шыялар туту-беле ша-
наткай Анык коммунисттер

бригади Ульянов Бараан, комсорг Валентина Самойлова оларнинг унутқиман 60 коллектив Совет Тыванын 40 чинион төлөткит уутуур дэшт биштур. Санын азияк коммунистер Лаура Чогина, Чехов Лопсан, санын Света Кол 8320—16765 килограмм чедир суут сават ал, ферманын мунакылары болуп, социалистик чарышты баштау тупар.

Саянчылар хей немелде сут сават ар, хостуг узинде мал чими белетиски, хей-хитти аяллыни кирдик дэшт шуут хей чоткар. Кадарчылар инктерин чутле амыа үед хей сут берзин дэшт эвес, чарын оларын тайгы семитилегизине улуг кичээнгелин салып тупар,

К. НАДЫН ООД

ТЕМПИНИ ДҮРГЕДЕДИР. ШЫНАРЫН ЭКИЖИЛЕР

Рейд

ЫЗЫЛ РАЙОНДА «Тил-
леге» болгаш «Шамба-
лы» союзтарының ма-
мы белестер бригадалары
болгаш зенонларын нинти-
янынга четир мал чечерин
туугу уезинде белетке ал-
ыш, ноган ажалдаже эки-
лестелиг кирген. Бу ажал-
мыларын уурдугулар,
арты, профивил комте-
тири мал чечериниң белесте-
тиге ажалдар механизаста-
тига отрядарын, бригада-
ларын болгаш зенонларын
туугу, оон уурдугчуларын
муыл, кылды уурдуг
кылдарын тодаргайлаш. Си-
ни кезилдеге ажалдар
ашина-техника оларга бы-
гылгаш, мал чечме белесте-
келерин социалист чары-
нын ыгедгелерин ажалда-
лгаш, олу түс-түс бригада,
ено бурузунга таймаштыган.
Мал чечини белестелиге
кылдар кижилерин күй-
мүл талериниң систематын
кылдып кылган. Берди-
ни планын ооназдалар-
ды кызарар куугунтиги ту-
ары уурдугун конды

чу контроль болгаш депутат постулары тургускулаан.

Мал чечери белектер таалайчы айла бол устура ааан ажил-агийларның ажил-ишчери канчаар кыржал. Тываның 40 чымыда алган социалисттик хуузагеслерин ботландар дээр баш ниитиниң малынга мал чечерин чегинири-биле курмузырал азыр дээр кайы хире ажилдаан, планын оонадаларын кайы хире күүседн бергенин «Шыңоо-содуниң» рейд бригадаларың кужуниңер чоокта чаа хынал кержиң.

КУЗ ЧЕРНИН «Тивилдөл» совхозтун ажилшчылары боюбилейлик чыдаа 3200 тонна сиңигени, 17100 тонна сиңисү, 630 тонна сенажты боюлаш 200 тонна витаминни сиңген дагалгани белетээр планниң. Совхозтун мурунда садалганин бою сорулгани беледишкенин шунатирларзи-беле мал чени белетээр механизастагынган ояраты тургускан. Оярад бригада керээзи бугулар ажилдаан туур. Мал чени белетээр талды-биле арга-дурулгалды, чон-беле ажилдаан, алган хуузагелерни утасурагенин килерини эилдесден билди Валентин Ку-

рады удурут кылдыр то-
мулайан. Отградта беш эвено-
бар. Оларны үкү сизге ке-
зилгенде, ийинэ сенапта
ажылдып турар. Сенапта
ажылдып турар ийи эвено-
бар. Биринчи чытыр кестирге,
эсе эвено бадуруп турар
кылдыр ажылдып организа-
цияланган.

«Тигилселенди» мал чөм бө-
лөктөгүлери 747 тонна сизге,
70 ажык тонна витаминин
сизге далайын рөд чорут
турар хүнүгө чедир бөлөктө
алган болган. Сенаж бөлө-
көү планын оналдыртып
ажыр күсүткөнгө, Бу үенде
мал чөм 650 тоннаны бөлө-
көп алар тургаш, 1038 тонна-
ны бөлөктө, куураылдып ал-
ган. Бөлөктө алган сенажтын
шыныры эки. Ону бирин клас-
сына кылдыр сенаж. Сенаж-
тын кызылдан кызылдан
тургаш, ондогга көп каа-
тарга, сүзүүнүт аманын чи-
ндирбес боор чүсө, дөб сизге ий-
нэри басыктып турдулар. Вале-
рий Монгуш, Валерий Оюн
олардын удурткан эвенолары
сенапта эки ажылдап, өскө-
лөргө үлөгөр-чүжүн көргүзүп
турар.

Сизге бөлөктөгүндө ажыл-
дап турар кыялдарын куш-
жыктын шың чоп организм-
дери.

турарына, социалисттик чарыкты дээштин бодуварына, чарыктын түнөлдөрүнө доктаамап уядуруп, муракчаларын, шапкан-мактарына база ажылына дуушун, чагчыкылары сойгалган мыйраларына, ажылы шынарын хымырып тартып, профсоюз комитетин ачып кычкызып таткандыгы. Бо сорууга-биле уятугу контроль база депутат постуларын тургускан. Уястуу контроль постузуң Александр Аглар-оол, депутат постузуң Михаил Салчак уядуруп турар.

Мал чөмөрүнө белеткелер ажайдап турар кижилерин күш-ажал төлөткөнүн сөзмөзгөн ажайдап кылганы, чарыктын тийзекичтерин шапкан-мактан түрдү чорук, мал чөмөрүнө шынарын тартып, чарыктын галамга. Мал чөмөрүн белеткелер шыпкын темпизин чорудары-биле 18 "Беларусь" тракторун, дөрт претексткени, еңгек кезер дөрт машинаын, дөрт аялбаштын, үш сарат салдыкчыын, йи бөлдүрүктүңүң отрядка бийиктээ.

ИГЕНЧИЛЕР ортузунга орнаныкчы болгаш мас-са-поинтиктер ажайды дээштин чорудары-биле, шапкан-мактары-биле, чарыктын

весттик болгаш профессорлел комитетинин активчилерини эвон-ноларда быжгылаш. Мал чеме-ринини белеткелигини темпи-нини күштедерири соруга-биле Кур-Чер суурда элбан орган-изация чедеринин, совхоз-колхозарынны, ажилчыл, эл-бан-аажылдарын, колхоз-колхозчуларын мал чемери-биле кызыл-кызыл талым-биле оонаалдарын тус-тусуунда берген. Хой-жугдар болгаш еске-да мал-чынарнын мал чемине белет-кедине хаара туткан.

Совхозтун ситен чөддерине-де бу хунерде 170 азык кижик-богган ажалдада кириптин, кичиттинин малгына быжгыч чеме-суурну тургузарынга уягу-тузун кирип, кызымал ажалдаш турар.

Олга-Бажиында маши-налар, ажалдарын, ажал-чырышпас чедерде уягыч ситен-нин 120 кижик хол кадымын-биле кезип турар. Хол кады-мын-биле ситен кезиндеине учурун элбан организация чедеринин коллективтери ажалдаш турар. Малга элек-киндиги мал чемерини кур-дан-чыларын тургузар дээш ажалдаш турараларын ара-мында хар-назым дүтү бер-ген, хунятул даштын-агала-агала чедерлерде ажалдаш-чыларын ажалдаш турар.

өскөргө үлгөргө чыккан көргүзүп турар. 63 харлыг пенсионер Ооржаак-ол Имамжаалыг Монгуш пенсионер ээжи Нима Серенжаалык Ондар-биле кол кадымчы-биле суга-кеңиз-деңизде шамалчы ажалы-кайыкка туралар. Олар ууус депутаттарынын Курч-Черкез Союдагы күтүкүмүнө колдоткенинтен дузалдык, суга кениш турарлар. Көзү Совет күтүкүм 10 тояна суга белеткери планын. Ам 00 7 жире тонозаны белеткеп алкан. Хоочунуларын кыргын туугу-ууус мында уут.

ИГЕНЧИ 3 ВЕНОЛАР

С ны ортузунда калбарган социалыггар чарыштын туугеизин жый 31-а күдүтүргөн. Иккити курч-ол Чарышты Ооржаак-ол венозуун игенчелери палаталар. Оларга шылчын ымыралдан болган акыш ышналды тик-тыккан. Венозун иччилери кызым-ак ажалдан турза-дан кызы-боранын жүндөрдө олар шылчы чүе тылын баарлар. Ичмунтар согуш-сеткү-адерин оларга чедирин берил турарын партокм, профвелед-омитида органисталаван.

Ичмунтар ралопионемик Дүжүмүшүлүк Дүжүмүшүлүк коор-дур деп, сугеңчелер хо-мунгуз туралар туралар

«Тяжелоген» кожасы
«Шамбалы» совхозта мал
чечениринг бетелеткен рейд
бригадасы база дыйын көргөн.
Совхоз түвүгүн чаңында ийн
АВМ агрегаты ажалдап тур-
ла чедө берген биз. АВМ-нин
бригадасы уагз оператор
Иван Чыргал-оол машинада
погач 3 массаны дүжүрү түр-
дө ажалдап турган. Бригадын
чачындардын кескени жак-
тааны витаминин сизген да-
гыны кылдыр «куудурада» ту-
рурмасы бо-дур ийн. Ногаан
масса чечке келир чүве болза,
кууде 5—6 тонна витаминин
сизген дагалын бдүдүр 60-
дур арга бар. Оон кезиндези-
де КСК-100 дээр чагыс-ка
комбайн ажалдап турар. Ол
бддүчак-ка үрелпн каар.
Иманды боорга, ажал шоодт
бддүчак боор чүве-зе-дир. Ви-
таминин сизген дагалын, са-
лаадап салын шоодалла ба-
ла кезинде — дед, ол чугаг-
ла.

Ады үнгөн 3 дугар брига-
да бар чадармасын, орук
бддүнде үрелпн комбайн түр-
бригада түвүгөн барга-айты.
Чадармасы, дегин бддүчак-
ка.

Рейд бригадасынын
«Тяжелос» совхозта мал
чеченин, К. ЛОКАШ-ООЛ,
дүжүк контролёр, М. ОЮН

була урсипн каар КСК-100 деп
комбайн барымын чуратсам,
орук аар туруп алганы ол
богган. Көздө ажилгыяй ми-
нистерствонун автобазасын-
дын 4 машиназы база-
да бригада төүндө чыккалып
кан тур. Олар суген болган
сенаж сөптүзгөндө ажил-
тап турар. Ам сөөртүр чүчө
жук боорга, комбайн септе-
тиерин манан турары ол бо-
ли. Бригада төүндө мал чө-
мөсүн касса хуусалда белет-
теп алгырыча ажалды кы-
пкыгыйры турар. Лоуу,
алакат безин кийи карагны
жүкүбөт болган. Бүгкпн каан
уу-даа бидинмес, куурапн
салган лоууун бар, ол-ла.
Моюн алган көөргө, «Шамба-
лы» союзствот дирекциязы,
партком болган проффизл
комитет мал чөмөсүн белет-
төөрүнн темпизин дүргөдөй
була чөмөри белеттеп турар.
Дарыгн аразыгны социалист
барышты дөңгөтпн организ-
мтар талдазы-билс четес
жылдап турар-дыр. Бүгүн-
дөш бо талдазы-билс дарыг
чөмөгөрдүн алап керек.

Жаңылышкы: М. КУУЛАР,
мөм белеткөр вивода уук-
«Шамбалы» союзствот
Шыныкы кол.

«КУШ-АЖЫЛДЫҢ ХООЧУНУ»
МЕДАЛЬ-БИЛЕ ШАҢНААР ДУГАЙЫНДА
Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң Президиумунуң
Чарлыы

Улус ажил-ажылыгга хей
чылдарда ак сеткилди күн-
ажылыгга үнелеп көргөткөн
демээ кылдыр ССРЭ-ниң
Дээди Совединиң Президи-
умунуң өмүзүннөн шаңнаары
болза:

КЫЗЫЛ ХООРАЙДАН

Екатерина Александровна
Андреевна — № 9 асы-
саткы кижизилдик башкысы.
Антон Даргаевич Аран —
Тыва АССР-ниң Министрлер
Чөвүлелиниң чалында шажын
херектериниң талазы-биле Чө-
вүлелин төлөөсү.

Павловна Иосифовна Ара-
пова — «Сибиргетоплоза-
ция» бугурулгелерге эргелелини
ажылчыны.

Фоксия Нурисламовна Ахме-
това — республиканың хама-
ты камгалал штабының тех-
ажылчыны.

Евдокия Михайловна Бады-
лава — пенсионер.

Григорий Павлович Бля-
нук — ДОСААФ-тын каттыш-
кан техниктиң школанын
мастери.

Елена Михайловна Блинова —
медицина училищенин ди-
ректору.

София Георгиевна Бородин-
на — Калдык камгалал мини-
стерствонун склад эргелекчи-
ни.

Елена Ивановна Галета —
республиканың радиотеледиз-
итилгилерге төвүнүң техника-
жылчыны.

Александра Петровна Гауш-
кова — мебель фабрикасының
техажылчыны.

Ранда Макаровна Гуляева —
республиканың уруталар эл-
меттегиниң рентгенолаборан-
тызы.

Александра Михайловна
Дикунцова — медицина учили-
щенин башкысы.

Надежда Александровна
Елизарова — Статистика эр-
гелелиниң улуг экономика.

Римма Яковлевна Елизаро-
ва — Статистика эргелелини
килдес начальниги.

Григорий Родионович Ели-
сеев — Респотребсоюзтун кил-
дес начальниги.

Хаким Хамзий Жарков —
пенсионер.

Валентина Михайловна Жи-
гарина — республиканын он-
кология диспансеринин лабо-
рантызы.

Мария Степановна Зюкина —
республиканын «Сельхоз-
тросстрой» тууд-монтаж эр-
гелелиниң бухгалтери.

Клавдия Павловна Иванова —
ашы-чем салдынын № 34
магазининин экспертизуру.

Юрий Яковлевич Кашин —
Министрлер Чөвүлелиниң ав-
тотбазанын начальниги.

Ольга Михайловна Кошере-
ва — республиканын туберку-
лезка уаур диспансеринин лабо-
рантызы.

Анна Мартиновна Кольцова —
Тыва АССР-ниң Министр-
лер Чөвүлелиниң чалында Ал-
тека эргелелиниң килдес эр-
гелелиниң орадакчысы.

Елена Александровна Копи-
това — республиканын орту-
мак бот-өөредилгелер школа-
зынын башкысы.

Илья Васильевич Кортенко —
Тыва суу тууду трестин
демир-бетон кытылар заводу-
нун газэлектростанциясы.

Тамара Ильянична Кочкина —
Тыва АССР-ниң радиотеле-
комитетинин улуг экономика.

Евдокия Григорьевна Кра-
сильникова — Тыва АССР-ниң
Министрлер Чөвүлелиниң Хер-
ектер эргелелиниң улуг бух-
галтери.

Анатолий Иванович Кузнецов —
«Тууд кезектери» ком-
бинаттың столари.

Нина Пантелеевна Кураги-
на — ТЭК конторазынын эко-
номизин.

Василий Александрович
Лапшев — Респотребсоюзтун
килдес начальниги.

Борис Иванович Липинский —
хоорай прокуратуразынын
улуг истекчи.

Николай Евдокимович Ло-
бачев — «Тыва автогос» кат-
тыжышкынын контрол-хи-
налда албанын начальниги.

Мария Дмитриевна Лубош-
никова — Курстрах инспек-
циянын агентини.

Анна Емельяновна Лысова —
Алтека эргелелиниң ажил-
чыны.

Тамара Васильевна Мамон-
това — ИХМ-ниң саная-
станциянын лаборантызы.

Валентин Павлович Маслов —
«Тыва септелер-тууд» трес-
тин тууд кезектери болгаш
конструкциялар заводунын
мастери.

Василий Лаврентьевич Мас-
лов — «Тувинская правда» со-
лунуң редактору.

Надежда Прокопьевна Ме-
тесова — Ортектер талазы-
биле күркөмөттөн экономика.

Василий Евдокимович Ми-
лованов — Калдык камгалал
министерствонун автобаа-
занынын чолалчысы.

Анна Петровна Мизина —

ССРЭ-ниң энергетиктиң ку-
чутуун дугайында. Эконо-
миктиң Дузалажылга Чөвү-
лелиниң кезигүүнери чурттар-
нын энергетика талазы-биле
кады ажилдажылганын дугайында
ССРЭ-ниң Эрте-
м болгаш техника талазы-биле
курне комитетинин килдес
экономика эртемчилеринин кан-
дидам Дмитрий ВОЛЬФБЕРГ
СЭТА-нын корреспондентизи-
биле беселээнин тайылбыр-
лап чугаалап.

— ЭДЧ кезигүүнери чурт-
тар (ССРЭ-ден аягыла) 1980
чылда 630 миллион тонна чы-
жек одаар чүгүлдү чыгарды.
Ол одаар чүгүлдери иштини
185 миллион ажит тонна —
29 ажит хуузу Совет Эвилели-
ден чорудуп бер-
ген турган. Энергетика
талазы-биле Совет Эвилели-
ниң болгаш социалист
чурттарының экономика-
кады ажилдажылганын улуг
хемээлден чүгүл бо саннар
бизин тодаргай херекчелер тур-
тур. Онту беш чылда ССРЭ
ажы-дузма чурттарга — Эко-
номиктиң Дузалажылга Чөвү-
лелиниң кезигүүнери курне-
лерге 800 миллион тонна чы-
жек одаар чүгүлдү, колдуунда

Ынчалажок таарымчалыг
череда тургустунган болгаш
тип алырынга эптиг, чык
чыгаралдыг турган. Чурттуң
Европа кезегинде районнар
ның нефть болгаш газ курла-
вырлары төнүп турар. Одаар
чүгүлдериңиз, бул базалары
чурттуң чөөн таламы район-
нарыңа — мрак болгаш эң
чыткан черлерге шилчээ. Ын-

ЭКОНОМИКТИГ ДУЗАЛАЖЫЛГА ЧӨВҮЛЕЛИ: интеграция боттанышында

ЭНЕРГИЯ КЫЗЫГААРЛАРНЫ ЭРТІП ТУРАР

нефтини, чорудуп берген. Ол
одаар чүгүлдере болбазырат-
кан нефть продуктулары, бой-
дус газы, электроэнергия база
амааржып турар.

— ССРЭ-ниң узун хууса-
лыг перспективалыг Энергетика
программасы ол кады
ажылдажылгага чаа чүгүл не-
мес турармы?

— Органиктиң одаар чүгүл-
дерин бүтү хевирлеринин
лей курлавырлары болгаш
гидроэнергетиканың дык чыг
курлавырлары бистин чурту-
вуста бар. Бистер бодуштуң
одаар чүгүл болгаш энергия
херекчелериниң чүгүл до-
дур хандырын ап турар эвес,
харин-даа бисте найыралдыг
чурттарга эргежок чүгүлдү дет-
кимчени көргүзүп турар бис.

Ынчалажок таарымчалыг
череда тургустунган болгаш
тип алырынга эптиг, чык
чыгаралдыг турган. Чурттуң
Европа кезегинде районнар
ның нефть болгаш газ курла-
вырлары төнүп турар. Одаар
чүгүлдериңиз, бул базалары
чурттуң чөөн таламы район-
нарыңа — мрак болгаш эң
чыткан черлерге шилчээ. Ын-

чангаш тип ап турар одаар
чүгүлдериңиз тонна бүрүзү,
энергиянын киловатт бүрүзү
хей чыгаралдыг болуп турар.
Ынчангаш одаар чүгүлдериңиз
электроэнергияны бүдүрерин
көүлдөдүр сорулгалар-биле
череделештир. Курлавырлары,
одаар чүгүлдү, электроэнергия-
ны камнаар эң чугула сорулга
ССРЭ-ниң Энергетика програм-
масында көрдүнгөн. Эконо-
миканы энергия камнаар хөгжү-
ленин орунче шилчелери —
социалист чурттарының дем-
бисе шийирлелер турар стра-
тегит сорулга-дыр. 1981—
1985 чылдарда болгаш 1990
чылда чедир улаа Одаа-энер-
гетика айттырларын шийир-
лелер талазы-биле дем кат-
тыштырган программалар эне-
риг, одаар чүгүлдү камнаар
талазы-биле ЭДЧ-ниң кези-
гүүнери чурттарының кады
ажылдажылганын тодаргай
айткан. Оон аягыла, энергия
камнаар талазы-биле тодаргай
программаларын ЭДЧ кези-
гүүнү чүтү бүрүзүндө ажил-
дап кылган азы ажилдап кы-
лып турар.

Чижээ, Герман Демократтыг

Республика 1985 чылда 70
миллион тонна одаар чүгүлдү
(ол чурттуң тып ап турары
хүрөк хөмүр-дашка чыккы
кылдыр деңгээл) камнап алыр
сорулганын салган. Бо дээр-
гө, хей сан-дыр. Ынчаарга ЭДЧ
кезигүүнери бүтү чурттар
(ССРЭ-ниң сайааска) 2000
чылда чедир энергия курла-
вырларының чылда камна-
ланын 100—150 миллион чыккы
тонна одаар чүгүл хемчээл-
гө чедер деп турар. Ажы-
латтыг одаар чүгүлдериңиз
агын ажилгаары хей камна-
ланын база бээр. Совет спе-
циалисттеринин санал көргөнін
буларга алырга, ЭДЧ кези-
гүүнери чурттарга энергетика
курлавырларын дагы ажил-
лашынын күсели-биле 170
миллион тонна ажит чыккы
одаар чүгүлдү камнап ап бо-
лур. Ынчаарга ЭДЧ кезигүү-
нери чурттар (ССРЭ-ден ая-
гыла) 1980 чылда 450 мил-
лион тонна хире чыккы одаар
чүгүлдү бүдүргөн турган.

— Делегейде бүтүрүп турар
электроэнергиянын бардык дө-
түң бир кезин ЭДЧ кезигүү-
нери чурттарының үлүгүнө
оонажып турар. Ынчаарга бо

талазы-биле ЭДЧ чурттары-
нын кады ажилдажылганы
камнап болуп турармы?
— Бо кады ажилдажылга-
нын хемчээлиниң удуун Чө-
хослоахынын пайысылалы
Прага хоорайда Төп диспет-
чер эргелелиниң чыжындан бе-
зин көрүп болур. Чылда 30
миллиард киловатт-шак элек-
троэнергияны дамчыдар чурт-
тар аразынын 24 шуттумары
ол Төп таарыштыр башкарып
турар. А 1983 чылда ЭДЧ ке-
зигүүнери бүтү чурттар ин-
ти-биле 1850 миллиард ки-
ловатт-шак электроэнергияны
бүдүргөн.

Кызыгаарларын дамчыштыр
энергетика көөртүлгөри улам
калбарар. 1990 чылда чедир
ЭДЧ кезигүүнери чурттарына
болгаш Югославиянын Соци-
алист Федеративтиң Рес-
публикасынын каттышкан
энергетиктиң системаарынын
хөгжүлдериңиз кол сеземиз
ажылдап кылдыгын болгаш
хуулап алаштыган. Ол семааны
буларга энергия дамчыдар
или шуттумарын дем-бисе де-
лериңиз. Ынчаарга бу шутту-
нар 750 киловатт күчүлү
болур. Оларын бирээни

Хмельницкий атомжук
электростанциядан эгелээр
болгаш Польшага чедер, эсе-
ки — Мунуу Украинанын
атомжук электростанцияны
Румыния-биле болгаш Болга-
рия-биле туудуштурар.

— Яны-бүрү чурттарының
энергетиктиң балансынын
га кол черин амыг улаа нефть
өзөп турар. ЭДЧ чурттары-
нын аразында бо талазы-биле
кады ажилдажылганын пер-
спективалары камнап болуп ту-
рармы?
— 1983 чылда ССРЭ-те
616 миллион тонна нефтини
болгаш газ колдодонгон тип-
кан. Суук одаар чүгүлдү
элев кезин өнүктүрүшкө
берип турар бис. Бо көртүгү-
лериңиз билик дикелге хев-
эрттирер төлөөдө, чигит баа-
занын хөгжүлдериңиз чере-
делештир, нефть ажил-ажы-
лыг болгаш өмүкчөөр дегер-
лерин ажитыг бүдүрүлгө
кооперасташкынын органи-
заатарыңиз негетинин турар.
Ындыг кооперасташкынын
программасы боттанып турар.
Ол программа чүгүл ажил-
агыг сорулгаларын эвес, ха-
рын-даа техника болгаш эрте-
м талазы-биле сорулгаларын
шияттырларын база ханды-
рап.

Игорь ВЕРКО.
(ПМА).

«ССРЭ-ГЕ КЫЛДЫНГАН»

ПРАГА. Бо чылдың баш-
тайгы ады алларынын дургү-
зүндө Чехословакияны бүтү
хөмүр-дас бассейнерин одаар
чүгүл тыварынын планирнин
ажыг күтүскөн. 1983 чылдың
баштайгы чартында дөмөй-
лөргө 23 хуу хей — барык
66 миллион тонна «кара
алдыны» республика алган.

Куш-ажылыг бедик реско-
ратын эргелекчилери бо-
длаа улаада Союгу Чехияны чурт-
та эң улуг дөң хөмүр-дас
бассейнерин дагжымаар бол-
ган. Ында кадыдан ажит
агга-биле чорудуп турар. Эрте-
кен ады аларда шахтерлар
херекчелерге пландан ажит
бүдүр чартык миллион тонна
одаар чүгүлдү чорудуп берген.

Чехословак дагжылар бот-
тарынын чедикшижерин бедик
бүдүрүлгүлү совет техни-
ка-биле холбоштырып турар.
Бо беш чылда чүгүл Острава
ны шахтерлары билин хөмүр-
лашты казарынын болгаш
өрүмчээринин «ССРЭ-ге кыл-
дынган» деп маркалыг 130
агрегаттары алган.

ДОЛУ ДЕТНИШКИН

БУДАПЕШТ. Совет Эвиле-
линиң болгаш социализмни
эске-даа чурттарынын ядро-
дуг дайын халазын болдур-
базиче уланган тайбын эге-
лекчи инициативаларын Вен-
грия биле Кампуния бүрү
доло деткиң болгаш чүгүлдү-
зүлүп турар. Кампунияны
Улусчу-революст партиясы,
нын ТК-зынын Политбюро ке-
жигүүнү, Кампуния Улус Рес-
публиканын Министрлер Чө-
вүлелиниң Даргазы Чан Си
башталыр КР-нун партия-
чакал делегацияны Вен-
грия Улус Респотребсоюз
банын найырачы аял-чо-
руун кылп чоралынын түн-
хелерин дугайты Будапешт-
де парол марлаан венгр-кам-
пунци диндыгга ол дугайын
чугаалап.

Делегейге тайбын камга-
лап арттырынын болгаш

ДЕЛЕГЕЙ

ИНФОРМАЦИЯЛАРЫ

СОКСАДЫР УЖУРГА
ТАВАРЫШКАН

МАНАГУА. Дуартегия да-
бызырак, кижик көөр хөөн
чок дөңгөн. Бу чуртунуң
улаа улам калбарып ора-
ныштышкынын камнаар-даа
агга-биле базарын орадажып
турар шак индыг чонга уаур
эрге-чатырга армиянын ке-
зектерин бээр дөң чурттуң
демир-оруктары таваргы-
шар чүктерин сөөртүрүп бо-
лудура дөң ажитыг калбак
операцияларын Сальвадорын
патриоттары чорудуп турар.
Сан-Сальвадордан инда көзү
турар диндыгларын буларга
алырга, партизандарын «де-
дикшижерин» хөдөлүшкени-
ринин түнхелде Сальвадор-
нун демир-орук компаниясы
чурттуң демир-оруктары-
бын бугу-ле чүктер сөөртүлгөн
бүрүн соксадыр ужурга тава-
рышкан.

ДУРГЕН ТЕМП-БИЛЕ

Эфиопиянын найысылалын
чагайчыларынын болгаш
органдаштарынын комплекстик
программасын дүргөн темп-
лер-биле боттандырып турар.
Анда дүштүгү хоорайда чаа
иниң парк ажитыгтар. Ол
иниңиң эң улау — «Юль-26»
иниң парк Алдас-Аббенин ая-
лы хей бүдүрүлгөсүнүн
болгаш албан черлеринин
ажылчылары болгаш албан
аажылар чурттап турар
Энотто районда ажитыгтар.
Хуу кижилерин эзелдегиче
турган черлерин болгаш орлу-
галыг бажынарын национа-
лизмисттар дугайында револю-
стун чазактын декретинге
үндөйлөш, ол паркти тур-
гускан.

УДУРЛАНЫШКЫН
МЕДЕГЛЕДИ

ТОКИО. Ядролук дайынчы
октаралыг «Томагавк» дээр
чалгынын ракеталар-биле че-
селгенг америк 7-ти флот-
ту корабльдеринин япон
порттарга кезип турарында
улаурашкыны медегелини
тайбынын япон талаа-
чылары президент Рейганга
чурташкан. «Томагавклар»
турбап» деп национал шим-
чээшкни чөвүлелиниң, «айыл
чок чорук көрөөн» күш чок
болдурар болгаш чоңунуң пе-
гелдерин хандырамы дээр
деп демисалды Төп комитет-
нин, демократтыг эске-даа
массалыг организациялар
нын төлөөлекчилери ол меде-
гелиниң алаанга ат салган.

БАЗА КАТАП ХАГГАН

АММАН. Иордан хемчии
барыны таламы эркинде Наб-
лус хоорайда Ал-Наджа дээр
эң улуг араб университетти
хатгамынын дугайын парала
эрге-чатыглар чарлаан. Бо-
лук эжелекчилер университет
бажыныче шүргүп киргеш,
палестин студенттеринин ор-
ганизастап кылганы улачу
чогалдыга делегезин буза
улап калкан. Ол дөңгөн
ажылдажылганын чегинде 10
кижин тулуп хоруталап.

ШЫҢҒЫ
КЫЖАНЫШКЫН

ДЕЛИ. Делегейин бүтү де-
вискээр камнаарында бодунуң
шериг күштерин немей өстү-
рүп турар НАТО блоктуң та-
лазында наа-даа каттышпас
курнедере шыгыг кыжаныг
болуп турар деп, Индияны

ЛОС - АНДЖЕЛЕСТЕ

ОЛИМПИАДАГА
ХАМААРЫШТЫР

ЛОС-АНДЖЕЛЕС. (СЭТА)
Чайгы олимпиаданын кижик-
чилерин бот организасталары
херек кырында хорутаттыр-
ганын болдурган алгачкы
америк солунар Лос-Андже-
лесте спортсменериниң чурт-
тап турар байдалын шак ин-
чаар тайылбырлап турар.
«Оларын хоорайга киребизин
орадажып турар, чүгө дээр-
гө, оон мрак эвесте кем-херек
үлгүленишкенин талазы,
биле сургажаан районнар ту-
руп турар — деп, «Ю-Эс-39
тудей» солун бижжэн. Хей
саныг сөм-көзүм алгач бол-
гаш эске-даа төрөккү бо-
луктерин талазында олим-
пийлерге кыжаныг турарын
солунар минип бижжир
ужурга таважып турар.

Оон аягыла оюнарыңиз кир-
гичилерин хаалгыт эжит ар-
тыгга тулуп турарынын база
бир чыдагызын бар. Херек-
тин ужуру чүгө дээр, хей
мындагы дөңгөн хоорай-
ның дыйгы-туртун кижилерин
иниңиң кыжаныг калбак
чыгаштары эгелээр. Олар амер-
ик пропаганданын олимпиа-
данын алачыларын көргө-
лө, көргүзүп дөңгөн «улут
Американы» калс-чараш
байдалынын сүзүн баян
кестүп турар.

Спортсменер олимпиаданы
стуурларда чоңунуң байдал-
дарын чоңугаа хомудаштап
турарлар. «Мунуң турар өр-
залин дөң кижиге таважы-
мыңаарга мында чеди кижик
чурттап турар» — деп, Австра-
лия келген спортсмен К.
Уилсон хомудаш. «Ийн өр-
зөлдө чеди-чеди кижик чурттап
турар. Бистерин сардина-ба-
лыктар шыкты, тырыл каан»
— деп, Гавайи команданын
нын кезигүүнүн чугаалазын
югослав солун «Вечерне по-
сто» парлаан.

КАРЖЫ ХОЛГААР-
ЛАШКЫН

ДЕЛИ. Американы Кат-
тышкан Штаттары Индияны
иштиг херектеринге каржы-
зы-биле холгаарлап турар.
Чурттуң солугу девискээр-
ринде Ассам штатта дээрбери-
лерге Калкуттада америк кон-
сул черинин ажилдажыг
хей ашканы дамчыгдыг бере-
гид индий парламентинин се-
ссиязыга депутат Чатраман
дыннаган.

ЧАА ҮҮЛГЕДИГЕР

БЕИРУТ. Дөңгөн израиль
шериглер Ливанга кем-бүрү-
лүт чаа үлгедигерин кыл-
ган. Беирут радиостун ани-
залымын буларга алырга, из-
раиль шериг вертолеттары Ли-
ванын солуг девискээринде
Триполи хоорайын чоңугаа
дөңгөн палестинерин Нахр-
аль-Барид деп лагеринге арат-
таштып халаашкынын кылган.
Палестинеринин лагери
болдурарында, бомбала-
рынга Ф.16 деп хыдыкы са-
молеттар база кырышкан.
Агар халаашкынын сөөлүдө
израиль шериглер лагерин
улуг өктүк үлгедигерин
болгаш артиллерия-биле
боолан. Тайбын чурттал-
чарын аразында хей кижик
алуткен болгаш балыглаттыр-
ган.

ШАҢНААР

ДЕЛИ. Делегейин бүтү де-
вискээр камнаарында бодунуң
шериг күштерин немей өстү-
рүп турар НАТО блоктуң та-
лазында наа-даа каттышпас
курнедере шыгыг кыжаныг
болуп турар деп, Индияны

ЛОС - АНДЖЕЛЕСТЕ

ОЛИМПИАДАГА
ХАМААРЫШТЫР

ЛОС-АНДЖЕЛЕС. (СЭТА)
Чайгы олимпиаданын кижик-
чилерин бот организасталары
херек кырында хорутаттыр-
ганын болдурган алгачкы
америк солунар Лос-Андже-
лесте спортсменериниң чурт-
тап турар байдалын шак ин-
чаар тайылбырлап турар.
«Оларын хоорайга киребизин
орадажып турар, чүгө дээр-
гө, оон мрак эвесте кем-херек
үлгүленишкенин талазы,
биле сургажаан районнар ту-
руп турар — деп, «Ю-Эс-39
тудей» солун бижжэн. Хей
саныг сөм-көзүм алгач бол-
гаш эске-даа төрөккү бо-
луктерин талазында олим-
пийлерге кыжаныг турарын
солунар минип бижжир
ужурга таважып турар.

Оон аягыла оюнарыңиз кир-
гичилерин хаалгыт эжит ар-
тыгга тулуп турарынын база
бир чыдагызын бар. Херек-
тин ужуру чүгө дээр, хей
мындагы дөңгөн хоорай-
ның дыйгы-туртун кижилерин
иниңиң кыжаныг калбак
чыгаштары эгелээр. Олар амер-
ик пропаганданын олимпиа-
данын алачыларын көргө-
лө, көргүзүп дөңгөн «улут
Американы» калс-чараш
байдалынын сүзүн баян
кестүп турар.

Спортсменер олимпиаданы
стуурларда чоңунуң байдал-
дарын чоңугаа хомудаштап
турарлар. «Мунуң турар өр-
залин дөң кижиге таважы-
мыңаарга мында чеди кижик
чурттап турар» — деп, Австра-
лия келген спортсмен К.
Уилсон хомудаш. «Ийн өр-
зөлдө чеди-чеди кижик чурттап
турар. Бистерин сардина-ба-
лыктар шыкты, тырыл каан»<

